

Foto: Jaime Alvarez

1.5.2 NORDØSTARKTISK HYSE

Sondre Aanes

sondre.aanes@imr.no

□ Status og råd

Bestanden av nordøstarktisk hyse er i god forfatning. Rekrutteringen har vært høyere eller lik langtidsgjennomsnittet siden 2000, og årsklassene 2004–2006 er alle sterke, mens de påfølgende årsklassene er mindre sammenlignet med 2004–2006. Etter 1950 har bestanden variert mye, men er i dag på samme nivå som i topperiodene på midten av 1950- og begynnelsen av 1970- og 1990-tallet. Omlasting og utkast er fortsatt et problem, og totaluttaket er derfor usikkert. Problemet forplanter seg

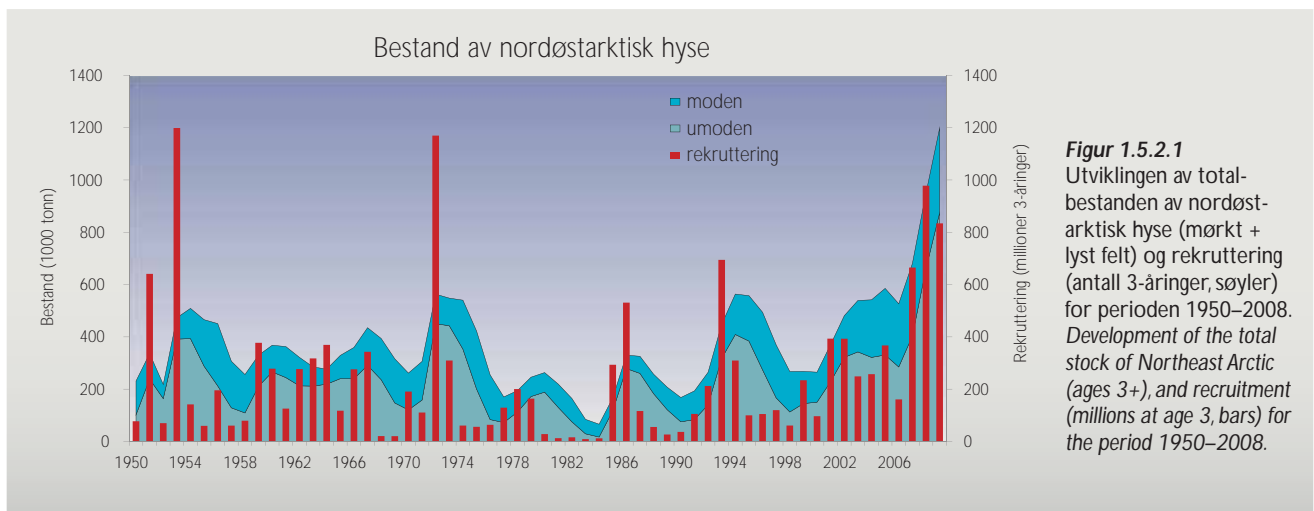
videre til grunnlaget for kvoterådene, som også blir mer usikre. Likevel vet vi nok til å si at gytebestanden er høy og at det er relativt mye umoden hyse i bestanden (figur 1.5.2.1). Det ser altså forholdsvis lyst ut de nærmeste årene dersom bestanden forvaltes i henhold til vedtatte regler. Ved å redusere fiskepresset på mindre fisk kunne man likevel utnytte vekstpotensialet bedre.

Det er mange kilder til usikkerhet i bestandsberegningene. Usikkerheten knyttet til de urapporterte fangstene for årene 2002–2007 antas å være den største. Kvoterådet for 2009 ble utarbeidet på bak-

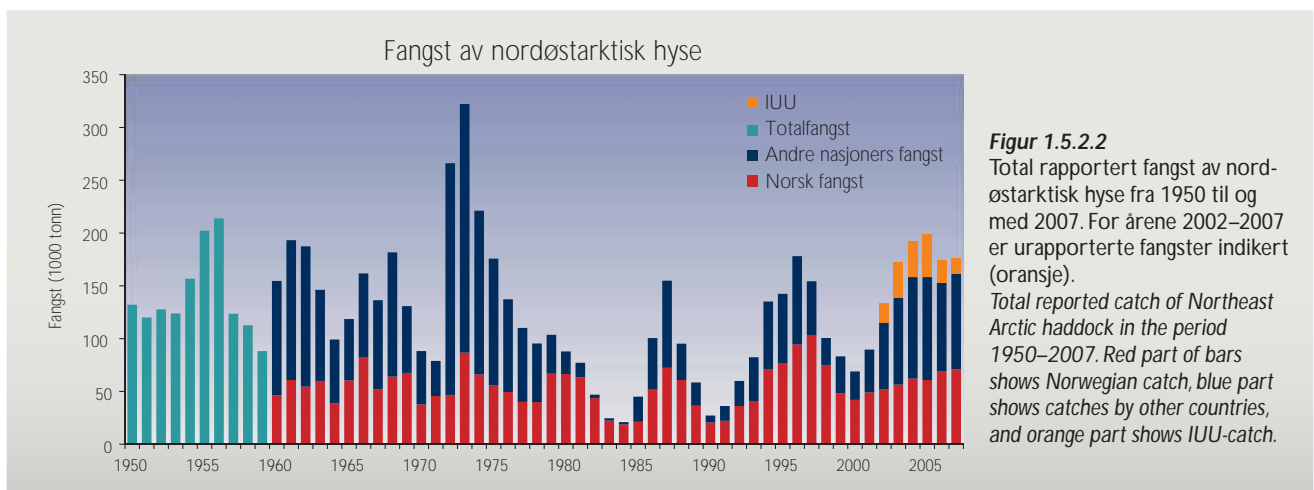
grunn av den vedtatte høstingsregelen og tilsier at det bør fiskes mindre enn 194 000 tonn hyse. Rådet inkluderer da det som tidligere ble ansett som kysthyse.

Fiskeri

Sammen med Norge står Russland for størstedelen av hysefangstene. Men også Færøyene, Storbritannia, Grønland, Spania, Tyskland og Frankrike fisker på bestanden (figur 1.5.2.1). Kvoten for 2007 var på 150 000 tonn, mens den rapporterte fangsten var 161 383 tonn. Av dette utgjorde den norske fangsten 70 947 tonn. I tillegg kommer et usikkert kvantum av overfiske som foreløpig er beregnet til å være mel-

Figur 1.5.2.1 Utviklingen av totalbestanden av nordøstarktisk hyse (mørkt + lyst felt) og rekruttering (antall 3-åringer, søyler) for perioden 1950–2008. Development of the total stock of Northeast Arctic haddock (ages 3+), and recruitment (millions at age 3, bars) for the period 1950–2008.

Figur 1.5.2.2 Total rapportert fangst av nordøstarktisk hyse fra 1950 til og med 2007. For årene 2002–2007 er urapporterte fangster indikert (oransje). Total reported catch of Northeast Arctic haddock in the period 1950–2007. Red part of bars shows Norwegian catch, blue part shows catches by other countries, and orange part shows IUU-catch.

lom 9 000 og 40 000 tonn. Totalfangsten for 2007 er dermed betraktelig høyere enn både kvoten og rådet, som var å begrense uttaket til 130 000 tonn. For 2008 var totalkvoten satt til 155 000 tonn. Totalfangsten for 2008 er ennå ikke beregnet.

Den norske fangsten av hyse tas i stor grad som bifangst i trålfiske etter torsk, men det foregår også et direkte fiske med line og flyteline langs finnmarkskysten. De siste årene har den norske fangsten med line utgjort nesten like mye som trålfangstene. Det tas også en del hyse med snurrevad og noe med garn og jukse. Fangstene fra de andre landene er hovedsakelig tatt med bunntål.

Northeast Arctic Haddock

The Northeast Arctic haddock stock is in good condition. Since 1950 the stock has shown large fluctuations in abundance, and the stock is now at the same level as the peaks in the mid 50s and the beginning of the 70s and 90s. Recruitment has been at or above average since 2000, and the year classes 2004–2006 are very strong. The most recent year classes seem to be back to normal. Consequently, the abundance of young haddock is currently high. The prospect for the stock is good if managed within the agreed regulations. A significant problem is that haddock transhipped at sea is underreported, which

has been documented in recent years. The underreported landings of haddock were estimated for the years 2002–2007 to be 5–35% of the reported landings, depending on estimation method and year. In addition, haddock is discarded at sea, but the amount is unknown. An unknown total catch is worrying and one of the causes for the uncertainty in the assessment. Despite the uncertainty, we are able to track the main trend in the stock, and the advice is based on the agreed harvest control rule which implies that the total catch should not exceed 194,000 tonnes in 2009.

Foto: MAREANO

Hyse

Melanogrammus aeglefinus

Andre norske navn: Kolje

Familie: Torskefamilien (Gadidae)

Maks størrelse: 110 cm og 19 kg

Levetid: Maks 20 år

Leveområde: Langs kysten og i Barentshavet

Hovedgyteområde: Vestkanten av Tromsøflaket

Gytetidspunkt: Mars–juni

Føde: Rovfisk

Særtrekk: Hysa er lett kjennelig på den svarte flekken under den fremste ryggfinnen

Nøkkeltall:

KVOTERÅD

2008: mindre enn 130 000 tonn

2009: mindre enn 194 000 tonn

SISTE ÅRS KVOTE, TOTAL OG NORSK

2008: totalkvote 155 000 tonn, norsk kvote 78 500 tonn

2009: totalkvote 194 000 tonn, norsk kvote 93 050 tonn

SISTE ÅRS FANGST, TOTAL OG NORSK

2007: rapportert totalfangst 161 383 tonn, norsk fangst ≈71 000 tonn

2008: rapportert totalfangst ikke beregnet, norsk fangst foreløpig beregnet til ≈69 100 tonn

NORSK FANGSTVERDI:

Gjennomsnitt for 2000–2007 er

588 millioner kroner. For 2007 er

verdien 837 millioner kroner

Fakta om bestanden

Nordøstarktisk hyse er en torskefisk som finnes langs hele kysten nord for Stad, i Barentshavet og på vestsiden av Svalbard. Veksten til hyse kan variere mye fra år til år og fra område til område, men i gjennomsnitt vokser den umodne hysen 7–9 cm per år. Den blir kjønnsmoden i 4–7-årsalder når den er mellom 40 og 60 cm lang. Veksten avtar med alderen. Hysen gyter spredt på dypt vann, men det viktigste gyteområdet er på vestsiden av Tromsøflaket. I tillegg er det viktige gyteområder langs kysten av Nord-Norge, langs eggakanten utenfor Møre og Romsdal samt utenfor Røstbanken og Vesterålsbankene. Gytingen er fordelt i perioden mars til juni med hovedtyngde i slutten av april. Føden til hyse avhenger av størrelsen på fisken, men består hovedsakelig av ulike typer bunndyr. Yngre fisk spiser plankton oppe i sjøen, mens eldre og større fisk spiser reker, fiskeegg og fisk. Større hyse kan også beite oppe i sjøen, og på Finnmarkskysten vil den også beite på lodde.

Hyse er en bunntype, men en del hyse, og da spesielt liten hyse, finnes ofte høyere oppe i vannmassene. Hyse er en topppredator og er som voksen i liten grad et byttedyr for annen fisk. Yngre hyse blir spist av for eksempel torsk, grønlandssel og vågehval. Disse fiskespisene foretrekker likevel lodde, så i perioder med mye lodde blir det spist mindre hyse. Fra mageprøver av torsk blir det beregnet hvor mye hyse som spises av torsk, og dette tas det hensyn til i bestandsberegningene.

Den umodne fisken vandrer øst–vest hver sommer og vinter. Avstanden den vandrer øker med alderen helt fram til første gytevandring.

Det finnes mange andre hysbestander på begge sider av Nord-Atlanteren; på vestsiden langs kysten av USA nord til Newfoundland, og på østsiden fra Portugal til Island, i Skagerrak, i Nordsjøen og nord og øst til den nordøstarktiske bestanden.

